



## DLTSA 01.11.2010. padomes sēdes protokols

Publicēts: 08.07.2020.

Darba lietu trīspusējās sadarbības apakšpadomes (DLTSA) un  
Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes (PINTSA) sēdes protokols Nr. 17.1-10/4

Rīgā

2010.gada 1.novembrī.

Sēdi vada - arodbiedrību puses pārstāvis - E.Baldzēns

Piedalās:

No valdības puses:

1.
Labklājības ministrijas (turpmāk - LM) Darba departamenta Darba attiecību un darba aizsardzības politikas nodaļas vadītāja
I.Vjakse
2.
LM Darba departamenta Darba attiecību un darba aizsardzības politikas nodaļas vadošais referents
M.Viksne
3.
LM Darba departamenta Darba tirgus politikas nodaļas vecākā referente
A.Kromāne
4.
LM Darba departamenta Darba tirgus politikas nodaļas vadītāja
I.Zvidriņa
5.
Tieslietu ministrijas Civiltiesību departamenta direktora vietnieks
S.Rāgs

6.

Valsts darba inspekcijas Darba tiesību nodaļas vadītāja

M.Noriņa

7.

Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas Juridiskā departamenta vecākais konsultants

A.Pilēģis

8.

Ekonomikas ministrijas Uzņēmējdarbības konkurētspējas departamenta eksperte rūpniecības jautājumos

A.Burka

9.

Vides ministrijas Dabas aizsardzības departamenta Sugu un biotopu aizsardzības nodaļas vecākais konsultants

Ē.Leitis

No darba devēju puses:

10.

Latvijas Darba devēju konfederācijas (turpmāk - LDDK) eksperts/  
Sabiedrības ar ierobežotu atbildību „GRIF” direktors

A.Grigorjevs

11.

LDDK ģenerāldirektores vietnieks

E.Filippovs

12.

LDDK eksperts/ Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības asociācijas pārstāvis

L.Matisons

13.

LDDK/Latvijas Ķīmijas un Farmācijas uzņēmēju asociācijas pārstāve - A/S „Grindeks” Personāla departamenta vadītāja

D.Šaitere

14.

LDDK darba tiesību eksperte

D.Irbe

15.

LDDK/SIA „BUTS” direktors

P.Zaļmežs

16.

LDDK/SIA „Patnis” valdes priekšsēdētāja

Z.Ozola

17.

LDDK/AS „Latvijas Finieris” Personāla attīstības dienesta direktore

A.Būmane

18.

LDDK/AS „SeverstalLat” Personāla un kvalitātes vadības direktors

A.Graudiņš

19.

LDDK/Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmēju asociācijas (MASOC) eksperts

A.Lejiņš

No arodbiedrību puses:

20.

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (turpmāk - LBAS) priekšsēdētāja vietnieks

E.Baldzēns

21.
LBAS jurists
K.Rācenājs
22.
LBAS/ Latvijas arodbiedrības „Energija” priekšsēdētāja
J.Stalidzāne
23.
LBAS/Latvijas arodbiedrības „Energija” arodorganizācijas „Kaskāde” priekšsēdētāja
I.Sipola
24.
LBAS priekšsēdētāja vietniece
L.Marcinkēviča
25.
LBAS/Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības Izpildbiroja speciāliste augstākās izglītības un zinātnes jautājumos
I.Trapenciere
26.
LBAS eksperte nodarbinātības un izglītības jautājumos
R.Porniece
27.
LBAS/RP SIA „Rīgas centra apsaimniekotājs” arodorganizācijas priekšsēdētāja
R.Meire

DLTSA sekretariāts:

28.

LM Darba departamenta Darba attiecību un darba aizsardzības politikas nodaļas juriskonsulte

L.Ciguze

29.

LM Darba departamenta Darba attiecību un darba aizsardzības politikas nodaļas juriskonsulte

L.Vītola

PINTSA sekretariāts:

30.

Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās izglītības un vispārējās izglītības departamenta Profesionālās izglītības nodaļas vecākā referente

I.Ziediņš

Pieaicinātās personas:

31.

Tieslietu ministrijas Dzimtsarakstu departamenta Dzimtsarakstu nodaļas juriskonsulte

A.Dobrovoļska

32.

Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas koordinācijas departamenta direktore

D.Ratniece

33.

Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās izglītības un vispārējās izglītības departamenta direktors

J.Gaigals

34.

Nodarbinātības valsts aģentūras Nodarbinātības pasākumu nodaļas vadītāja

S.Šimkus

35.
Latvijas ķīmijas un farmācijas asociācijas valdes loceklis
A.Jegorovs
36.
Finanšu ministrija
V.Larionova
37.
Finanšu ministrijas Budžeta departamenta Izglītības, zinātnes, kultūras, sporta finansēšanas nodaļas vecākā referente
S.Mūrniece
38.
Veselības ministrijas Veselības aprūpes departamenta Ārstniecības un katastrofu nodaļas vadītāja vietniece
A.Valdmane
39.
Biedrība „Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi”
I.Šķestere
40.
Biedrība „Jauniešu konsultācijas” un portāls „Prakse.lv”
J.Logins

Sēdi sāk plkst. 14:10

Darba kārtība

1.jautājums. Par priekšlikumiem grozījumiem normatīvajos aktos par jauniešu prakšu organizēšanu

*Ziņotājs: LDDK ģenerāldirektora vietnieks Eduards Filippovs*

2.jautājums. Likumprojekts „Grozījums Darba likumā” (VSS-399)

*Ziņotājs: Aizsardzības ministrijas Personāla attīstības departamenta Militārās izglītības un zinātnes nodaļas vecākā referente Liene Liepiņa*

3.jautājums. Citi jautājumi

## 1.jautājums

Par priekšlikumiem grozījumiem normatīvajos aktos par jauniešu prakšu organizēšanu

*Ziņotājs: LDDK ģenerāldirektors vietnieks Eduards Filippovs*

---

Attiecībā uz jauniešu praktiskajām iemaņām darba tirgū lielākās problēmas ir jauniešu prakšu nodrošināšanas iespējas. Pašlaik Latvijā jauniešu bezdarbs ir 40%, pieaug jauniešu strukturālais bezdarbs. Praktiskās pieredzes iegūšana ir iespējama tikai profesionālajā izglītībā un to var veikt tikai sadarbībā ar izglītības iestādēm. Savukārt jauniešiem, kuri apgūst akadēmisko izglītību, kuriem ir brīvlaiks, kuri ir pabeiguši mācības, nav iespēju iegūt praktisko pieredzi pirmajā darba vietā.

Administratīvais slogs mazina uzņēmēju vēlmi iesaistīties prakšu organizēšanā. Ministru kabineta 2008.gada 10.marta noteikumi Nr.166 „Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem” (turpmāk - MK noteikumi Nr.166) paredz normu, ka darba devējam ir jāapmaksā ar mācību praksi saistītās izmaksas bezdarbniekiem, līdz ar to atturot godprātīgos darba devējus no iesaistīšanās aktīvajos nodarbinātības pasākumos. Izdevumi, kas nepieciešami kvalitatīvas un pēc būtības organizētas mācību prakses īstenošanai, piemēram, prakses nodrošināšanai pieciem studentiem SIA „Olaines ķīmiskā rūpnīca Biolars” sastāda 1712,95 Ls, bet prakses nodrošināšanai vienam studentam SIA „Silvanols” - 466,50 Ls (ar prakšu nodrošināšanas izmaksām ķīmijas un farmācijas nozarē var iepazīties prezentācijas materiālā).

Jautājums par brīvprātīgās prakses organizēšanu jauniešiem ir skatīts DLTSA un PINTSA sēdēs, lai radītu tiesisko ietvaru, īstenojot Valsts prezidenta iniciatīvu. Jauniešiem ir liela interese, bet pastāv problēmas, kā motivēt jauniešus, lai viņi gūtu pirmo darba pieredzi, lai iekļautos darba tirgū, kā uzņēmumiem legāli organizēt jauniešu brīvprātīgo praksi, tāpat ir nepieciešama motivācija darba devējam, lai šo pasākumu īstenotu.

Risinājumi ir meklējami izglītības sistēmā - jebkurā izglītībā ir jābūt iespējai iegūt praktisku pieredzi:

praksi var iegūt jebkurš studējošais neatkarīgi no studiju programmas;

praksi var organizēt ne tikai izglītības iestāde, bet arī darba devēju organizācija;

studējošajam ir pieejama prakse atbilstoši tā vēlmēm;

ir jāintegrē kvalitatīvas praktiskās pieredzes gūšana visā izglītība sistēmā un mācību prakses jāveido kā izglītības sistēmas sastāvdaļa (daļa no izglītības finansējuma jāparedz darba devējam, kas nodrošina praksi, jāmazina administratīvais slogs);

ir jāturpina finansiāli atbalstīt prakšu nodrošinājums uzņēmumos saistībā ar aktīvās nodarbinātības pasākumiem;

ir jāizstrādā vadlīnijas (pamatprincipi) darba devēju organizāciju iesaistei praktiskās pieredzes nodrošināšanā jauniešiem.

E.Filippovs pieļāva iespēju, ka darba devēju organizācija varētu būt trešā līgumslēdzējpusē, slēdzot līgumu starp jauniešu un uzņēmumu.

D.Ratniece rosināja sēdes dalībniekus pievērst uzmanību, ka ir atklāti jārūpējas par studiju maksas sadalījumu augstskolās, daļa no mācību maksas par studijām būtu jāpiešķir arī prakses vadītājam nevis tikai pasniedzēju atalgojumam, šī pati problēma pastāv arī profesionālajā izglītībā. Otrs variants varētu būt nodokļu samazināšana uzņēmējiem, ja tiek organizēta mācību prakse.

A.Jegorovs uzsvēra, ka vispirms ir jāapgūst teorija un tad prakse.

E.Filippovs vērsa uzmanību, ka ir nepieciešama profesionālā mobilitāte, iespēja jauniešiem praktizēties uzņēmumā un uzzināt kaut ko vairāk. Obligātā prakse ir jānodala no brīvprātīgās prakses.

E.Baldzēns uzsvēra, ka arodbiedrībām ir pretējs viedoklis kā LDDK, kāpēc šo prakšu īstenošana ir jāveic uz valsts rēķina.

J.Gaigals uzsvēra, ka ir kvalifikācijas prakse, kas ir programmas sastāvdaļa, kuras rezultātā tiek iegūta kvalifikācija, bet šajā

gadījumā ir runa par brīvprātīgo praksi vai pieredzi. Ir pozitīvi, ka jauniešiem iespējams iepazīties ar vienu vai otru nodarbinātības veidu, ja attiecīgā nozare to pieļauj. Tomēr tā rezultātā jauniešiem neiegūst kvalifikāciju, bet gan pieredzi par attiecīgo jomu, kas ir nozīmīgi, jo jauniešiem ir iespēja izvēlēties sev piemēroto jomu, kur iegūt kvalifikāciju. Šī iniciatīva ir atbalstāma, bet ir jānošķir mācību prakse no brīvprātīgās prakses.

E.Baldzēns uzsvēra, ja tā ir brīvprātīgā prakse, tad nebūtu iebildumu, bet nekur nav minēts, ka tā ir brīvprātīgā prakse.

A.Lejiņš minēja, ka MASOC ir tikusies ar frančiem, kuriem ir speciāli paredzēts finansējums tālākizglītības īstenošanai. Dotajā brīdī Latvijā šāda finansējuma nav. Pedagogu algas ir zemas. Visi izdevumi ir jāsedz uzņēmējam, kuram nav motivācijas ņemt audzēkņi praksē, jo tas tikai traucē darbības gaitu uzņēmumā. Visas problēmas ir saistītas ar finansējumu, ir jāatrod veids, kā šo problēmu risināt.

M.Noriņa norādīja, ka ir šaubas par tādu jauniešu esamību, kas veic darbu, lai iegūtu pieredzi, bez atalgojuma. Turklāt jebkurš uzņēmums darbojas, lai gūtu peļņu. Ja tiek gūti ienākumi, ir jāslēdz darba līgums, pretējā gadījumā šādas situācijas var veicināt neregistrēto nodarbinātību.

E.Filippovs vērsa uzmanību, ka šobrīd nav iespējams legāli nodrošināt brīvprātīgās prakses bez atlīdzības.

I.Vjaksle informēja klātesošos, ka Tieslietu ministrija ir izstrādājusi grozījumus Civillikumā, nosakot, ka līgumu par brīvprātīgā darbu neslēdz ar komersantiem. Turklāt Eiropas dokumentos pēdējā laikā tiek runāts par jauniešu nodarbinātību, ka brīvprātīgās prakses būtu jāizskauž un jaunieši uzreiz ir jāintegrē darba tirgū. 2011.gads ir brīvprātīgais darba gads, Izglītības un zinātnes ministrijai ir paredzētas vairākas aktivitātes šajā sakarā.

K.Rācenājs minēja, ka brīvprātīgais darbs nevar būt peļņas gūšanai un aizstāt algotu darbu.

J.Gaigals informēja, ka stratēģijā ES 2020 ir minēta problēma, kas saistīta ar jauniešu bezdarbu. Pēc četriem mēnešiem jauniešiem ir vai nu jāstrādā, vai jāmacās. Latvijā tiek zaudēti cilvēkresursi, ja jauniešiem nestrādā un nemācās. Ir jādomā par balansu ieguvumu un iespējamo risku, lai ieguvumi kopumā būtu lielāki par riskiem. Ja šī iniciatīva būs regulēta normatīvajos aktos, to varēs īstenot, to varētu iekļaut arī nākamajās struktūrfondu aktivitātēs.

A.Grigorjevs izteica viedokli, ka nepiekrīt teiktajam, ka Eiropā netiek organizētas jauniešu prakses, ir daudz piemēri, ka jaunieši, kuri vēlas apgūt iemaņas un iegūt pieredzi, ir gatavi strādāt bez atlīdzības.

J.Logins uzsvēra, ka Valsts prezidenta iniciatīvas mērķis bija, lai brīvprātīgās prakses būtu pirmās darba pieredzes iegūšana jauniešiem.

I.Zvīdriņa vērsa uzmanību, ka ir jāņem vērā jaunieša-bezdarbnieka portrets, kas ir jauniešiem ar pamatzglītību. Vai jauniešiem ar augstāko izglītību darba atrašanas problēma nav pārspīlēta. ES 2020 stratēģijas ietvaros uzsvars tiks likts uz to, cik lielu ieguldījumu sniegs valsts un cik uzņēmēji. Uzņēmējdarbība nav labdarība.

D.Šaitere izteica pretēju viedokli J.Logina paustajam. Jauniešiem šobrīd ir cits priekšstats, cita vērtību skala, atalgojums par darbu viņiem liekas par zemu, viņi labāk izvēlas nedarīt neko.

A.Graudiņš minēja, ka brīvprātīgās prakses ir uzņēmumu sociālā atbildība.

L.Marcinkēviča vērsa uzmanību, ka, lai varētu kvalitatīvi strādāt, ir nepieciešamas atbilstošas mācību programmas. Pastāv problēmas profesionālās orientācijas un karjeras izglītības programmas izvēlē, ja jaunieši, kas studē maģistrantūrā vai iegūst bakalaura grādu specialitātē, turpmāk nevar iegūt darbu. Ir nepieciešams dalīts finansējums, rosinot grozījumus normatīvajos aktos. Brīvprātīgās prakses, par ko runā LDDK, nav brīvprātīgais darbs.

A.Pilēģis minēja, ka mācību praksei jābūt tādā kvalitātē un tādā apjomā, lai varētu strādāt izvēlētajā jomā. Tomēr mācību prakšu īstenošana ir ļoti dārga. Mācoties teoriju, bieži ir nepieciešams apgūt teorētiskās zināšanas praksē, tāpēc jauniešiem ir nepieciešams iepazīties ar veicamo darbu kādā uzņēmumā, lai apgūtu pieredzi. Šobrīd šādu iespēju nav.



P.Zaļmežs uzsvēra, ka problēma ir izglītības programmās, kurās nav paredzēta prakse, sevišķi tas attiecas uz augstskolām, un šīs prakses ir jāasaista ar brīvprātīgajām praksēm. Ne vienmēr arī uzņēmumi nodrošina noteikto, kas jāapgūst prakses laikā.

I.Zvīdriņa rosināja, ka par piemēru ir jāņem tādas valsts prakses, kur ir līdzvērtīga situācija Latvijai.

Z.Ozola uzsvēra, ka uzņēmējam nav izdevīgi ņemt praksē cilvēku, jo tas prasa laiku un papildus izmaksas. Valstij būtu jāpiešķir finanses, lai uzņēmējs būtu ieinteresēts kādu ņemt praksē.

A.Lejiņš minēja, ka profesionālā izglītība dod pamatiemaņas, bet prakses notiek uzņēmumos. Jābūt atbalstam pa nozarēm.

E.Baldzēns, apkopojot izteiktos viedokļus, uzsvēra, ka nevar viennozīmīgi noteikt, ka mācību prakšu izmaksas ir jāsedz tikai no uzņēmumu finanšu līdzekļiem. Šīs izmaksas daļēji vai proporcionāli ir jāsedz no valsts budžeta līdzekļiem (ir jāgroza MK noteikumu Nr.166 27.punkts). LDDK jāsatgavo šī jautājuma pozīcija izskatīšanai NTSP sēdē (NTSP kā ārkārtas jautājums), šo jautājumu nākamajā gadā ir jāietver budžetā.

A.Burka informēja, ka jaunajā Augstākās izglītības likumprojektā ir iestrādāts nosacījums, ka uzņēmēju maksātās stipendijas netiek apliktas ar nodokli. Diemžēl likumprojekta pieņemšana jau vairākus gadus ir iestrēgusi Saeimā.

A.Graudiņš atbalstīja D.Ratnieces ierosināto, ka augstskolām ar to rīcībā esošo finansējumu vajadzētu dalīties ar darba devēju. Ja augstskola nenodrošina praksi, tad tā nevar lietot šo naudu. Ja augstskolas netiek galā ar administratīvajām izmaksām, tad sava darbība ir jākonsolidē. Minētais attiecināms arī uz profesionālo izglītību.

*Par apspriežamo jautājumu izsakās: A.Lejiņš, A.Burka, I.Sīpola, K.Rācenājs u.c.*

DLTSA un PINTSA nolemj:

1.1. Veikt grozījumus Ministru kabineta 2008.gada 10.marta noteikumu Nr.166 „Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem” 27.punktā, labāk salāgojot privātā un publiskā finansējuma izlietojumu šī pasākuma ietvaros ar mērķi veicināt pasākuma efektivitāti.

1.2. Izglītības un zinātnes ministrijai izvērtēt iespēju veikt grozījumus Augstākās izglītības likumā un Profesionālās izglītības likumā saistībā ar stipendijām (paredzot uzņēmēju maksātās stipendijas neaplikt ar nodokli) un mācību praksēm (paredzot stimulēt uzņēmumiem piesaistīt nepieciešamo finansējumu mācību prakses vietu organizēšanai izglītības programmu ietvaros).

2.jautājums

Likumprojekts „Grozījums Darba likumā” (VSS-399)

*Ziņotājs: Aizsardzības ministrijas Personāla attīstības departamenta Militārās izglītības un zinātnes nodaļas vecākā referente Liene Liepiņa*

---

Lai noteiktu, ka Profesiju klasifikatorā var iekļaut militārās profesijas, Aizsardzības ministrija ir sagatavojusi grozījumu Darba likumā.

Pašlaik saskaņā ar Darba likuma 40.panta septīto daļu Profesiju klasifikatorā neietver militārās profesijas. Profesionālās izglītības likuma 24.pants nosaka, ka profesijas standarts ir Profesiju klasifikatora daļa un nosaka profesijai atbilstošos profesionālās darbības pamatuzdevumus un pienākumus, profesionālās kvalifikācijas pamatprasības, to izpildei nepieciešamās vispārējās un profesionālās zināšanas, prasmes, attieksmes un kompetences. Ministru kabineta 2010.gada 18.maija noteikumu Nr.461 „Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un Profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību” 4.7.apakšpunkts savukārt nosaka, ka profesiju klasifikatora lietošana ir obligāta

izglītības programmu izstrādē un īstenošanā. Līdz ar to bez profesijas standarta nav iespējams izstrādāt profesionālās izglītības programmu un uzsākt militāro paramediķu apmācību.

Ja Darba likuma 40.panta septītā daļa tiks precizēta, profesijas standartu „Militārais paramediķis” varēs iekļaut Profesiju klasifikatorā un profesiju standartu reģistrā. Tas ļaus izstrādāt profesionālās izglītības programmu šajā profesijā un uzsākt militāro paramediķu apmācību.

A.Kromāne izteica viedokli, ka šāds grozījums Darba likumā ir atbalstāms.

*Par apspriežamo jautājumu izsakās: A.Kromāne u.c.*

DLTSA un PINTSA nolemj:

Atbalstīt Aizsardzības ministrijas izstrādāto likumprojektu „Grozījums Darba likumā”, kas paredz grozījumu Darba likuma 40.panta septītajā daļā.

3.jautājums

Citi jautājumi

Nav citu jautājumu.

Sēdi slēdz 15:41

Sēdi protokolēja

L.Ciguze

Sēdes vadītājs

E.Baldzēns

<https://www.lm.gov.lv/lv/dltsa-01112010-padomes-sedes-protokols>